

Produkcja zwierzęca w rolnictwie ekologicznym

Wymagania ustanowione w rozporządzeniach:

- Rady (WE) nr 834/2007
- Komisji (WE) nr 889/2008

Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 jest zbiorem podstawowych zasad i wymagań w zakresie produkcji ekologicznej. Stosuje się je następujących produktów rolnych, w tym pochodzących z **akwakultury**, wprowadzonych na rynek lub takich, które mają być wprowadzone na rynek:

- a) żywe lub nieprzetworzone produkty rolne;
- b) przetworzone produkty rolne przeznaczone do spożycia;
- c) pasze;
- d) wegetatywny materiał rozmnożeniowy i nasiona do celów uprawy;
- e) drożdży przeznaczonych do spożycia lub używanych jako pasza.

Produkty myślistwa i rybactwa pochodzące od dzikich zwierząt nie są uznawane za produkcję ekologiczną.

Charakterystyczne cechy ekologicznej produkcji zwierzęcej:

- przestrzeganie wysokich norm dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności zaspokajanie charakterystycznych dla danego gatunku potrzeb behawioralnych,
- ograniczenie stosowania środków zewnętrznych do pochodzących z produkcji ekologicznej (zwierzęta, pasze, nawozy),
- utrzymywanie zdrowia zwierząt poprzez wspomaganie naturalnej obrony immunologicznej zwierząt, dobór odpowiednich ras oraz praktyki hodowlane,
- praktykowanie produkcji zwierzęcej powiązanej z powierzchnią gruntów rolnych

Pochodzenie zwierząt:

(834/2007)

- zwierzęta utrzymywane ekologicznie są urodzone i chowane w gospodarstwach ekologicznych,

- zwierzęta, które nie były chowane w gospodarstwach ekologicznych, mogą zostać wprowadzone do gospodarstwa **ekologicznego** w celach hodowli na szczególnych warunkach. Takie zwierzęta oraz produkty z nich wytworzone mogą być uznane za ekologiczne po spełnieniu wymogów okresu konwersji.

(→889/2008)

- zwierzęta nieekologiczne mogą być wprowadzone do gospodarstwa w celach hodowli jedynie wtedy, gdy nie są dostępne w wystarczającej liczbie zwierzęta ekologiczne oraz z zastrzeżeniem następujących warunków:

W przypadku gdy stado jest **utworzone po raz pierwszy**, młode ssaki nieekologiczne należy chować zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej natychmiast po odsadzeniu. Ponadto od dnia, w którym zwierzęta są wprowadzane do stada, stosuje się następujące ograniczenia:

- a) bawoły, cielęta oraz źrebięta muszą być w wieku poniżej szóstego miesiąca życia;
- b) jagnięta i koźlęta muszą być w wieku poniżej sześćdziesięciu dni;
- c) prosięta muszą ważyć mniej niż 35 kg.

W przypadku **odnawiania** stada samce i samice nieródki ssaków chowanych nieekologicznie muszą być od momentu wprowadzenia do stada chowane zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej. Ponadto liczba samic ssaków podlega następującym rocznym ograniczeniom:

- a) maksymalnie 10 % dorosłych zwierząt koniowatych lub bydła, włączając gatunki *bubalus* i *bizon*, oraz 20 % dorosłych świń, owiec i kóz mogą stanowić samice;
- b) w przypadku jednostek składających się z mniej niż 10 sztuk koniowatych lub bydła, lub mniej niż pięciu świń, owiec lub kóz, odnowienie, o którym mowa powyżej, ogranicza się do maksymalnie jednego zwierzęcia w roku.

Odsetki określone powyżej mogą być zwiększone do 40 % po uzyskaniu wcześniejszej zgody właściwego organu w następujących szczególnych przypadkach:

- a) kiedy znacznie zwiększa się gospodarstwo;
- b) kiedy zmienia się rasę;
- c) kiedy rozwija się nową specjalizację w chowie zwierząt gospodarskich;
- d) kiedy rasy zagrożone są wyginięciem (rozporządzenie Komisji nr 1974/2006)

Przy odnowie pasiek dopuszcza się włączanie do jednostki produkcji ekologicznej rocznie 10 % matek pszczelich i rojów nieekologicznych, z zastrzeżeniem, że te matki i roje zostaną umieszczone w ulach zawierających plastry lub węgę pochodzące z jednostek produkcji ekologicznej.

(Drób) W przypadku gdy mają zastosowanie warunki określone w art. 22 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 834/2007*, a także po uzyskaniu **wcześniejszej zgody właściwego organu**:

- gdy stado jest po raz pierwszy tworzone, odnawiane lub odbudowywane i drób ekologiczny nie jest dostępny w wystarczającej liczbie, drób nieekologiczny może być włączony do **ekologicznej** jednostki produkcji zwierzęcej, z zastrzeżeniem że młode kury do produkcji jaj i drób przeznaczony do produkcji mięsa mają mniej niż trzy dni;

- młode kury nieekologiczne do produkcji jaj mające nie więcej niż 18 tygodni mogą być wprowadzone do gospodarstwa **ekologicznego** do dnia 31 grudnia 2011 r. w przypadku, gdy młode kury ekologiczne nie są dostępne i z zastrzeżeniem spełnienia odpowiednich przepisów określonych w sekcjach 3 i 4 rozdziału 2.

*Odstępstwa są stosowane jeżeli są niezbędne do zapewnienia dostępu do paszy, nasion, roślinnego materiału rozmnożeniowego, żywych zwierząt i innych środków dla gospodarstw **niedostępnych** na rynku w formie produktów ekologicznych

Okres konwersji w przypadku wprowadzenia zwierząt nieekologicznych do gospodarstw ekologicznych:

(889)

a) 12 miesięcy w przypadku zwierząt z rodziny koniowatych i bydła, włączając gatunki *bubalus* i *bizon*, przeznaczonych do produkcji mięsnej, a w każdym przypadku przez co **najmniej trzy czwarte ich życia**;

b) sześć miesięcy w przypadku małych przeżuwaczy i świń oraz zwierząt przeznaczonych do produkcji mleka;

c) 10 tygodni w przypadku drobiu przeznaczonego na produkcję mięsa wprowadzonego w wieku poniżej 3 dni;

d) sześć tygodni w przypadku drobiu przeznaczonego do produkcji jaj.

(834/2007)

Zwierzęta w gospodarstwie będącym w początkowej fazie okresu **konwersji**, a także produkty wytworzone z tych zwierząt mogą być uznane za ekologiczne po spełnieniu wymogów okresu konwersji.

(889/2008)

Łączny okres konwersji zarówno dla istniejących zwierząt i ich potomstwa, jak i pastwisk lub gruntów wykorzystywanych do żywienia zwierząt może ulec skróceniu do 24 miesięcy, o ile zwierzęta są żywione głównie produktami pochodzącymi z tej jednostki produkcyjnej.

(834/2007)

„**konwersja**” oznacza przejście z rolnictwa nieekologicznego na rolnictwo ekologiczne w danym okresie, **w trakcie którego stosowano przepisy** dotyczące produkcji ekologicznej.

Żywienie zwierząt:

(834) Zwierzęta żywione są paszą ekologiczną złożoną ze składników **rolniczych** uzyskanych w produkcji ekologicznej oraz z **naturalnych substancji nierolniczych**.

Pasze dla zwierząt pozyskuje się przede wszystkim z gospodarstwa, w którym zwierzęta są utrzymywane, lub z innych gospodarstw ekologicznych w tym samym regionie.

Część racji żywnościowej może pochodzić z gruntów będących w okresie konwersji.

Nieekologiczne materiały paszowe pochodzenia roślinnego, materiały paszowe pochodzenia zwierzęcego i mineralnego, dodatki paszowe, niektóre produkty używane w żywieniu zwierząt oraz substancje pomocnicze w przetwórstwie są stosowane wyłącznie w przypadku gdy zostały one dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej.

Nie stosuje się stymulatorów wzrostu i syntetycznych aminokwasów.

Ssaki w okresie ssania są karmione naturalnym mlekiem, w miarę możliwości mlekiem matki.

Zwierzęta mają stały dostęp do pastwisk lub pasz objętościowych.

(889)

W przypadku zwierząt roślinożernych, z wyjątkiem corocznego okresu, gdy zwierzęta są na sezonowym wypasie, przynajmniej 50 % paszy pochodzi z samego gospodarstwa rolnego lub, w przypadku gdy nie jest to możliwe, jest produkowane we współpracy z innymi gospodarstwami ekologicznymi znajdującymi się zasadniczo w tym samym regionie.

Utrzymywanie zwierząt gospodarskich w warunkach, które mogą prowadzić do anemii, lub stosowanie diety powodującej taki skutek jest zabronione.

Tucz musi być odwracalny na każdym etapie procesu chowu. Zabronione jest wymuszone karmienie zwierząt.

Stosowanie pasz pochodzących z konwersji:

Średnio do 30 % składu pokarmu mogą stanowić pasze pochodzące z produkcji w okresie konwersji. W przypadku gdy pasze z produkcji w okresie konwersji pochodzą z jednostki w samym gospodarstwie, odsetek ten można zwiększyć do 100 %.

„**pasze w okresie konwersji**” oznaczają pasze będące w okresie konwersji na produkcję ekologiczną, z wyjątkiem pasz zbieranych w ciągu 12 miesięcy następujących po rozpoczęciu okresu konwersji.

Załącznik V rozporządzenia 889/2008:

-Nieekologiczne materiały paszowe pochodzenia roślinnego, zwierzęcego i mineralnego

Załącznik VI rozporządzenia 889/2008:

- Dodatki paszowe

Warunki utrzymania:
(834)

-metoda chowu, w tym obsada i warunki w pomieszczeniach, zapewniają zaspokojenie potrzeb rozwojowych, fizjologicznych i etologicznych zwierząt,

-zwierzęta mają stały dostęp do terenów na wolnym powietrzu, w miarę możliwości do pastwisk, kiedy tylko pozwalają na to warunki pogodowe i stan gruntu

-ogranicza się liczbę zwierząt, aby zminimalizować nadmierny wypas, zrycie gleby, erozję i zanieczyszczenia powodowane przez zwierzęta lub przez rozrzucanie obornika

-zwierzęta utrzymywane ekologicznie są oddzielone od innych zwierząt

Warunki utrzymania:
(889)

-Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń odpowiednie dla różnych gatunków i rodzajów produkcji (załącznik III) oraz maksymalne obsady zwierząt/ha (załącznik IV)

-**właściwe organy** mogą dopuścić utrzymywanie bydła na uwięzi w małych gospodarstwach, jeżeli nie ma możliwości podzielenia zwierząt na grupy odpowiednie do ich sposobu zachowania się, pod warunkiem że mają one dostęp do pastwisk w okresie wypasania i mają dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni przynajmniej dwa razy w tygodniu wtedy, gdy wypasanie nie jest możliwe (art. 39)

-W okresie przejściowym kończącym się dnia 31 grudnia 2010 r. było można trzymać na uwięzi w budynkach istniejących już przed dniem 24 sierpnia 2000 r., pod warunkiem że zwierzęta mają zapewniony regularny ruch, a chów odbywa się zgodnie z wymaganiami dobrostanu zwierząt. Do 31.12.2013 odstępstwo to można nadal stosować pod warunkiem uzyskania zezwolenia **właściwego organu** i wykonywania kontroli co najmniej dwa razy w roku (Art. 95 pkt. 1).

Zwierzęta nieekologiczne mogą być obecne w gospodarstwie, pod warunkiem że są one chowane w jednostkach, których budynki i działki są wyraźnie oddzielone od jednostek produkujących zgodnie z zasadami produkcji ekologicznej i chów obejmuje inny gatunek zwierząt. Podmioty gospodarcze są zobowiązane przechowywać dokumentację potwierdzającą zastosowanie tych przepisów.

Identyfikacja zwierząt:

Zwierzęta gospodarskie należy oznakować w sposób trwały, stosując metody odpowiednie dla danego gatunku, w przypadku dużych zwierząt indywidualnie, a w przypadku drobiu i małych zwierząt indywidualnie lub grupowo.

Ewidencję zwierząt gospodarskich należy prowadzić w formie rejestrów i przechowywać w siedzibie gospodarstwa rolnego, tak aby była przez cały czas dostępna dla organów kontrolnych lub jednostek certyfikujących. Rejestry te zawierają pełny opis systemu gospodarowania stadem zawierający przynajmniej następujące informacje:

- a) w zakresie zwierząt przybywających do gospodarstwa rolnego: pochodzenie i data przybycia, okres konwersji, oznakowanie identyfikacyjne i dokumentacja weterynaryjna;
- b) w zakresie zwierząt opuszczających gospodarstwo rolne: wiek, liczebność, waga w przypadku uboju, znak identyfikacyjny i przeznaczenie;
- c) szczegółowe dane zwierząt padłych wraz z przyczynami padnięcia;
- d) w zakresie pasz: rodzaj, łącznie z dodatkami paszowymi, proporcje poszczególnych składników w porcjach i okresy dostępu do obszaru wolnego wypasu, okresy sezonowego wypasu bydła w przypadku stosowania ograniczeń;
- e) w zakresie leczenia chorób i zapobiegania im oraz opieki weterynaryjnej: data leczenia, szczegółowa diagnoza, dawkowanie, rodzaj środka leczniczego, wskazanie zastosowanych aktywnych substancji farmakologicznych, metoda leczenia i zalecenia lekarskie dla opieki weterynaryjnej z uzasadnieniem i okresem karencji, obowiązującym zanim produkty zwierzęce mogą zostać oznakowane jako ekologiczne.

Okres karencji między podaniem zwierzęciu ostatniej dawki alopacyjnego weterynaryjnego produktu leczniczego w normalnych warunkach stosowania a wyprodukowaniem środków spożywczych metodami ekologicznymi ma być dwukrotnie dłuższy niż prawnie obowiązujący okres karencji, a w przypadku gdy taki okres nie został określony – 48 godzin.

Z wyjątkiem szczepień, leczenia chorób pasożytniczych i innych obowiązkowych programów eliminowania chorób, w przypadku gdy zwierzę lub grupa zwierząt przechodzi więcej niż trzy kuracje syntetycznymi weterynaryjnymi produktami leczniczymi lub antybiotykami w okresie 12 miesięcy lub więcej niż jedną kurację, jeżeli ich cykl produkcyjny jest krótszy niż rok, dane zwierzęta gospodarskie ani produkty z nich otrzymane nie mogą być wprowadzane do obrotu jako produkty ekologiczne

Prawo krajowe w zakresie identyfikacji i znakowania zwierząt gospodarskich:

- Ustawa o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2004 r., Nr 91, poz. 872 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra RiRW w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec, kóz oraz świń (...) (Dz. U. z 2007 r., Nr 220 poz.1635):
bydło, owce, kozy mają kolczyki, świnie kolczyki lub tatuaż.